

Centre Comarcal Lleidatà

ENTITAT DECLARADA D'UTILITAT PÚBLICA
CREU DE SANT JORDI

MEDALLA D'OR DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA AL MÈRIT CULTURAL

Gran Via de les Corts Catalanes 592, 1r – BARCELONA 08007 - Juny 2007 - N° 17
TL. 933 182 788 – FAX 934 127 674 – E-mail: cclleidata@ya.com - http://www.cclleidata.com

1927 **80** 2007
ANIVERSARI

Equip de redacció

Josep Bellet i Falcó
DIRECCIÓ

Joan Miquel Peguera
SOTS-DIRECTOR

Joaquim Durany Mauri
COORDINADOR

Gràfiques Colorama
DISSENY I IMPRESSIÓ

Sumari

Activitats del centre
PAGS 2 - 3

Comarques Lleiditanes
PAGS 4 - 5

Opinió
PAGS 6 - 7 - 8

Història de Catalunya
PAG 9

Salut
PAGS 9 - 10

Pàgines Literàries
PAG 10 - 11 - 12 - 13

Aires poètics
PAG 14

Personatges de Catalunya
PAG 15 - 16

En racó d'en Quim
PAG 17

Miscel·lània
PAG 18

La Seu Vella de Lleida
PAG 19

ÒMNIUM CULTURAL (*La Consciència de Catalunya*)

Jordi Porta,
President

El dia 2 del passat mes de maig, amb motiu del lliurament de la segona edició dels premis literaris de poesia **GUILLEM VILADOT** i de narrativa **GERMANS XURIGUERA**, creats pel nostre Centre, vam tenir el privilegi de comptar amb la presència del senyor Jordi Porta, president d'Òmnium Cultural, ara com ara, l'entitat més prestigiosa de Catalunya en la consolidació de l'esperit nacional.

El lema d'Òmnium, **LLENGUA - CULTURA - PAÍS**, defineix abastament la idiosincràsia d'una entitat que en menys de mig segle d'existència ha assolit indiscutiblement el primer lloc en la defensa dels valors propis de la Terra, sense esmunyir-se en la ridiculesa de buscar subterfugis com fa infinitat de vegades un gran nombre de caps pensants del país, l'actitud dels quals evidencia una miopia desconcertant o una covardia que busca la justificació sota el mantell de la prudència.

El període de dificultats que travessa Catalunya no són noves, són les mateixes que li han barrat el pas cada vegada que ha intentat avançar en el reconeixement de la personalitat nacional. El sol fet d'intentar assolir aquest objectiu provoca en les arrels genètiques de l'Estat espanyol una estampida de reaccions adverses, absolutament desraonades, mancades del més elemental esperit democràtic i del més ínfim i rudimentari sentit de la justícia.

No cal perdre més temps mallant en ferro fred: Espanya és i vol ser així. I en front d'una evidència incontrovertible, Catalunya ha d'afrontar el problema decididament si no vol viure tres segles més políticament sotmesa i econòmicament extorquida. Ara més que mai el país necessita el suport de la societat. Ara més que mai cal que la ciutadania assoleixi l'esperit "desperta ferro!" que va fer invencibles els nostres almogàvers.

Òmnium Cultural, la consciència de Catalunya, ha fet sentir la seva veu i ha traçat el camí infinitat de vegades, només cal que ajuntem les espatlles sota el paraigua de l'Entitat pionera en fer pàtria, manifestem rotundament que som i volem viure com a catalans.

Com afirma el poeta Joan Constans i Auber en la trilogia poètica "Viatge per la pell de brau", guanyadora del Premi Literari de Poesia Guillem Viladot 2007 del nostre Centre que publiquen en la secció "Aires Poètics" d'aquest butlletí, referint-se a Catalunya.

***Llavors podràs, Senyora, beneir amb els asperges
una terra sense amos, llavor d'un nou país.***

ACTIVITATS DEL CENTRE

Dia 12 d'abril. Commemoració al Centre C.LL. de l'Any de Lleida Capital de la Cultura Catalana. El Senyor Xavier Sáez, tinent d'alcalde de Lleida i Delegat Cultural, signant el llibre de visites del Centre.

Presentació de la Fundació d'Estudis Històrics de Catalunya (FEHC) . Sr Camp, president de la FEHC, Bellet, president del C.C.LL i senyor Bilbeny, escriptor i historiador.

Sopar de presentació de la FEHC

Lliurament al Centre d'un planisferi per part del Senyor Sanmamed, i senyor Camp, coordinador i president, respectivament de la FEHC.

20 d'abril. Lliurament dels Premis Literaris del Centre Comarcal Lleidatà. D'esquerra a dreta, Senyor Pallàs, secretari del jurat, senyora Montserrat Felip, vídua d'en Joan Viladot, senyor Josep Bellet, president del Centre, senyor Jordi Porta, president d'Òmnium Cultural, senyor Pau Xuriguera.

Un detall del sopar dels Premis Literaris amb motiu de la diada de Sant Jordi

ACTIVITATS DEL CENTRE

18 de maig. Lliurament dels premis del Campionat de Petanca.

Pregó de Festa Major, el pregoner el senyor Josep Mª Albaiges i el President del Centre.

Classe d'Informàtica. Professors i alguns alumnes.

Excursió Cultural a la Poble de l'Illet: Un detall dels jardins Artigas.

Hotel de dues estrelles situat al centre de la ciutat (Pl. Universitat), totes les habitacions amb bany o dutxa, calefacció central, aigua calenta, parking a 100 mts., aire acondicionat.

HOTEL **condestable** ••

10%*
DESCOMpte

HOTEL
condestable

Ronda Universitat, 1
08007 • BARCELONA
Tel. 93 318 62 68 • Fax 93 318 67 66
h.condestable@hotelcondestable.com
<http://www.hotelcondestable.com>

* Per a totes les persones que vinguin de part del Centre Comarcal Lleidatà

COMARQUES LLEIDATANES

EL PALLARS JUSSÀ (2 de 3)

Per JOSEP Mª PUJAL

En aquesta secció del butlletí anterior, va aparèixer per error el títol “Avui les Garrigues” quan era l’escrit primer dels tres sobre El Pallars Jussà. Avui publiquem el segon article amb el títol correcte i demanem disculpes a l’autor i als lectors que possiblement quedaren desconcertats.

COMUNICACIONS.

Per la importància que representava per la Conca, l’arribada del tren, el 1880 es repregueren les reunions per aconseguir aquest gran mitjà de comunicació pel país, però no arribà a

Tremp fins l’any 1950 i finalment l’arribada a la Pobla de Segur va ser el dia 13 de novembre de 1951, on ha quedat encallat. El 1908 s’inaugurà el primer servei d’automòbils entre tremp i Tàrrrega que l’any següent arribaria a la Pobla de Segur.

Aquesta fita propicià la fita de les grans construccions elèctriques a càrrec de Recs i Forces de l’Ebre SA, dita la Canadenca. L’any 1913 es posà en funcionament la primera central, la de Sossís. L’any 1924 el rei Alfons XIII visità la comarca i les seves centrals a la vegada que inaugurà la carretera que unia el Pallars amb la Vall d’Aran pel Port de la Bonaigua, a 2084 metres d’altitud.

Totes les carreteres principals conflueixen a Tremp, capital de la Conca que presideix. La coneguda com la de Tàrrrega surt pel Coll de Comiols, a 1100 metres.

La de Lleida s’endinsa a la Noguera per l’estret de Terradets, inaugurada l’any 1918.

La de Muntanya passa per la Pobla de Segur i arriba al Pallars Sobirà pel Collegats. I tanmateix de la Pobla de Segur segueix un ramal que arriba a la Vall de Capdella.

I finalment l’any 1938 es construí la ruta que de Tremp arriba a l’Aragó pel Pont de Muntanyana.

INDUSTRIA I COMERÇ

Es troben emplaçades per tot el Pallars Jussà una xarxa de centrals elèctriques que des del primer quart del segle XX subministren

força elèctrica a tot el Barcelonès i comarques veïnes. Són les de Sosis, Capdella, Talen, Molinos, La Plana de Monrós, la Pobla de Segur, Gavet, Terradets, Estany i Gento-Sallente, de modalitat “reversible” aquesta, amb una excepcional potència de 440.000 KW hora. En total tenen una potència instal·lada de 616.000 KW.

La capital, Tremp, és un nucli comercialment desenrotllat i coma cap de Comarca dels dos Pallars es beneficia dels organismes oficials, dels Jutjats, del Registre de la Propietat, Ensenyament, etc, que són pròpies d’aquestes poblacions. Tremp va néixer en un petit domini eclesiàstic a redós de l’Església de Santa Maria, en el segle XI.

El Districte de Tremp té sensats 5200 habitants i entre tota la Comarca són a prop de 16.000. Tremp no s’ha distingit mai per la seva activitat industrial –apart de la central elèctrica– es limita a petites indústries derivades de l’agricultura, alguna de mobles, impremtes i transports. El comerç hi ha tingut sortida, motivat per l’aprovisionament de la Comarca i terres del veïnat. Podríem mencionar els vins, olis, ferreteries, teixits, papereres i algunes altres. L’Hotel Segle XX el fundà el senyor Miquel Armengol, amb dots de relacions públiques excepcionals i l’ha continuat el seu fill “Ramonet.”

En benefici del comerç tingué molta importància la implantació de l'Escola de Formació d'Oficials de l'Exèrcit, prop de Talarn, en terrenys comprats per l'Ajuntament de Tremp amb l'ajut del comerç i també del poble de Talarn.

Església de La Pobla de Segur

En la població de La Pobla de Segur (3.200 habitants) hi ha instal·lada una important indústria de derivats lactis on s'hi fabrica formatge en varies especialitats, envasats de llet en la qualitat de: amb nata, meitat i sense nata, sota el nom de "Copirineu", que amb justa fama, es venen en moltes parts de Catalunya, Andorra i altres províncies.

La casa Portet té una antiga fàbrica de licors amb l'especialitat de la "Ratafia dels Raiers", coneguda arreu de Catalunya.

ART

En primer lloc cal parlar de la valuosa Col·legiata de Santa Maria de Vall de Flors i l'Església Parroquial de Tremp. Al seu costat

s'hi troben unes muralles que varen ser refetes l'any 1381 per Parell. També hi queden tres torres conegudes amb el nom de... Dels Pares, La Sagristia i el Mingo. Hi ha també una artística i valuosa Creu de Terme a la cèntrica plaça que du el nom de "La Creu". S'hi troba a Tremp el Museu de Ciències Naturals, situat a l'antic Col·legia de la Sagrada Família.

Existeix una ruta del romànic en les Esglésies de Paüls, Espui, Cabdella i Corroncui. Seguin una altra ruta trobarem les de Sant Pere de Salàs, Figuerola, Sant Romà d'abella, Sant Fructuós, la de Sant Salvador de Toló, Santa Maria de Llimiana, la col·legiata de Santa Maria del Mur, molt prop del castell que l'any 1852 es convertí en Simple Parròquia del Bisbat d'Urgell, i una de les millors joies de l'art romànic a Catalunya, la de Santa Maria de Covet i la restaurada de la parròquia de Isona.

De castells en destaca l'originalitat de la planta allargada que recorda la forma d'una embarcació. Amb proa alçada, cara al vent pel damunt dels cingles, sembla un vaixell de pedra varat, coronant el cim d'un turó de 80 metres d'alçada pel damunt de l'embassament dels Terradets, a 10 quilometres de Tremps. En el seu punt més alt té prop de 15 metres, es construí en el segle XI, si bé el segle XII s'abastí amb una nova torre i un airós arc per ampliació de l'habitatge. En estar construït en un penyal, no necessita de fosses de protecció. És avui dia el símbol del poder de l'home sobre la història. L'antic Cenobi de Santa Maria de Mur, adossat a l'Església està a 160 passes del castell, els el seu Claustre, reconstruït recentment, és una vertadera joia en tot el conjunt. I el Castell, centre de la Baronia d'Orcau, documentar l'any 1010.

Castell de Mur

OPINIÓ

DES DE LA COLÒNIA - LA TRAMPA DEL BILINGÜISME
(Publicat a www.Sobiraniaiprogress.cat el dia 6 de maig passat.)

Catalunya és una terra d'inocents. Si no fóssim tan cànids no ens n'haurien passat tantes de grosses. N'hi ha que estan entossudits en fer-nos creure –i tenim gent que ja s'ho creu- que el bilingüisme és una sort, i aquesta teoria ens la presenta la hipocresia d'aquells que per la seva pàtria no volen cap més llengua que la pròpia. Si tant segurs estan que el bilingüisme és una benedicció de Déu, que el practiquin, que comencin obrint les Universitats d'Espanya al català, com fan les universitats alemanyes. Els catalans sabem que dues llengües són millor que una sola i quatre, molt millor que dues. Això vol dir tenir vocació de poliglòt, i un poliglòt distingeix perfectament quina és la llengua originària, la natural, la pròpia, i quines són les llengües adquirides. El poliglòtisme és propi d'una societat culta. El bilingüisme és un invent pervers per col·locar la nostra llengua en una situació d'inferioritat, és la ranera d'una societat dominada i castrada.

No portem la beneiteria més enllà del que ja l'hem portada. Reconeguem d'una punyetera vegada que el bilingüisme és una trampa, una trampa on han caigut bona part dels organismes oficials que presenten la informació i la tramitació de la paperassa corresponent en dues llengües. Si des d'una cadira de manaire no s'arriba a entendre la perillositat del sistema, ja va essent hora que el poble els faci veure que el bilingüisme és un parany que, a la curta o a la llarga, provoca la desaparició de la llengua més dèbil.

El bilingüisme fa innecessari el català, per això l'Estat espanyol, en tots els períodes de democràcia, quan no ha tingut a la mà una monarquia absolutista o una dictadura que el prohibeixi totalment, ens ha imposat aquesta manera de mort lenta: el bilingüisme, deixant ben clar que la llengua espanyola és la de tots.

En el Títol Preliminar, article 3, punt 3 de la “sagrada” Constitució elaborada amb bafarades de quarter franquista, s'especifica hipòcritament que: *“La riquesa de les diferents modalitats lingüístiques d'Espanya és un patrimoni cultural que serà objecte d'especial respecte i protecció”*. Encara no han començat a aplicar-lo. I si l'article diu això, per què es va impedir que les “Majors” dobles les pel·lícules al català? Per què no se li dona suport a Europa? Per què no se'l projecta internacionalment? Per què no se li dona un tracte igual en els tribunals de Justícia? Per què no se li dona suport dins del propi territori espanyol? Per què no es permet que es parli català al Parlament? Per què no es parla català a la RENFE? Per què se'ns obliga a un bilingüisme que és una manera de fer prevaler la llengua castellana sobre la nostra? Per què? Per què? Doncs perquè a l'Estat espanyol li ve de lluny el tic franquista de *“una, grande y libre y ... porqué con el español nos entendemos todos”*.

Espanya sap prou bé que una llengua sense un Estat que li doni suport acaba convertida en un vulgar “patois”. I al català, no és que li manqui el suport d'un Estat, és que fa tres-cents anys que té l'Estat en contra, i malgrat tot continua existint, i això els rebenta. Ens acusen de voler imposar la llengua catalana a Catalunya? I què hem de fer, si no? No és el que fan tots els Estats del món? Malgrat la tirania lingüística de què som acusats, entre altres, per la televisió de la senyora Aguirre, heu sentit mai un català que tingui el valor de dir: “parli'm en català, que no l'entenc?” Doncs una cosa semblant, referint-se a la llengua castellana, ens la refreguen cada dia per la cara, aquí a casa nostra, aquells que van pel món de lliberals lingüístics i no són altra cosa que uns dictadors recona-grats.

Qui escriu això hagué d'aprendre el català als seixanta-cinc anys, perquè durant tota la vida, com als catalans de moltes generacions, li

fou negat el dret d'aprendre la llengua dels seus pares. Que no ens parlin de drets lingüístics vulnerats des del país que per norma ha vulnerat i segueix vulnerant els nostres!! Els

hauria de produir vergonya que després de trenta anys de democràcia, Espanya encara mantingui intactes els anacrònics hàbits iniciats pel comte duc d'Olivares.

REFLEXIONS D'UNA SÒCIA

Per MARIA MASSOT

Sóc sòcia del C.C. Lleidatà des de fa onze anys, el Centre és el lloc de trobada de les amigues i els amics de moltes tardes.

Sento la sensació que això és com un poble, com el poble on anava els estius, a prop de Lleida amb les amigues i cosins, on m'ho vaig passar tan bé, i d'on guardo tants bons records de la infantesa, la joventut, els primers amors...

Perquè jo no sóc d'un poble, sóc filla de Barcelona, però la meva mare ja em duia al ventre quan ella i el pare van decidir deixar el poble on no tenien un futur massa esperançador, i anar a la ciutat a l'aventura d'una vida millor per a ells i especialment per a mi.

Per raons de salut em van jubilar ben jove, als cinquanta-dos anys, al principi vaig perdre una mica el "nord". On podia anar per les tardes? Què podia fer?

Casualment una cosina em va telefonar:

-Maria, voldries cantar a la Coral del Centre Comarcal Lleidatà?

Li vaig dir que sí, a la primera, per dos motius: sempre m'ha agradat cantar, soc de les que a casa no paren de fer-ho.

L'altre motiu era la curiositat, ja que feia anys que desitjava entrar al Centre, però no sabia com presentar-m'hi pel fet que no coneixia ningú i no sabia com em rebrien.

Per això li estic molt agraïda a la Maria Sabaté, una gran persona i amiga.

I no vull allargar-me massa, confesso que al principi em deia a mi mateixa:

-Mari, que hi fas aquí entre tants iaïos? Vols dir que és el teu lloc?

Però una veu interior em deia: "No siguis beneïta, oi que t'hi sents bé?" Doncs no ho pensis, perquè tu també ho seràs aviat.

I vaig aprendre a jugar a la Canastra, reconec que em va costar una mica, jo no havia jugat gaire a les cartes, però m'hi he aficionat i molt.

A part del joc i la Coral, m'agrada assistir a les conferències, anar a les excursions i a totes les festes. Gràcies, Lleidatà!

Bé, acabo, m'agradaria que socis i no socis fessin com jo i vinguessin més sovint al Centre. Jo m'ho passo d'allò més bé amb gent que aprecio molt i d'altres que només hola i adéu (ja m'enteneu) i és que el Centre, repeteixo, és com un poble.

gráficas
COLORAMA
Fotomecànica

C/.Mallorca, 474 4º 1a
Tel.: 93 232 66 11 - Barcelona
E-mail: colorama@gcolorama.com

- Gràfiques en general
- Disseny
- Plotters grans formats amb foam i plastificats
- Impressió digitals color i blanc i negre sobre tot tipus de papers
- Digitalització d'imatges
- Directe a planxa (CTP)
- Impressió

ENERGIA, ECOLOGIA, ECONOMIA

Per JOAN CARULLA

La notícia que plantes comestibles s'utilitzaran per donar-nos energia alternativa per a tota classe d'usos hem fa pensar en les energies que vénen sense cost i que no aprofitem íntegrament.

Enumerem-les:

ENERGIA HIDRÀULICA. Ja deia Santiago Ramón i Cajal que el problema econòmic i cultural d'Espanya era "deixar perdre rius en el mar i talents en la ignorància". Convé aprofitar la gran força que ve del sol que evapora aigua formant bromes que en contenen milions de m³ i que cau torrencialment omplint pantans i movent turbines.

LLUM I CALOR SOLAR. Cada humil fulla vegetal és una bonica placa solar. Les que fa l'home són lletges, però cal fer-ne més. Les necessàries quan i allí on convinguin.

ENERGIA EÒLICA. No ho considerem antiecològic. Amb els seus 80 metres d'altura, més les aspes que en deuen tenir 40 més, dona tot l'espai d'arran de terra per cultivar tota classe de plantes entre les que es podria recrear el Quixot sense encarar-se a tanta altura.

LES MAREES. Quants milions de tones que tiren amunt sense que ningú les aprofiti tirant avall.

LA TERRA I EL FOC CENTRAL. Aprofitant-la de forma massiva i resultats esplèndids, potser serà complicat, però menys que endegà una guerra, parar-la i reparar els mals de tota mena. La majoria irreparables. –Un amic meu té aigua calenta per a ús casolà fent passar un serpentí d'aigua corrent a 50 metres de fondària.

CREMAR BIOMASSA. Jo crec que s'hauria de començar per convertir en energia els matolls i les rames seques que converteixen els boscos en polvorins que massa sovint fan explosió.

Aquí ha de començar la inventiva humana, la tècnica i la ciència.

Faré un assaig de ciència-ficció:

Grans màquines desbrossadores, trituradores i embossadores de combustible. –Grans excavadores més o menys adaptables que fessin petits o grans embassaments-esponja, per aprofitar el màxim possible la pluja, donar fertilitat i exuberància i evitar mini torrents i torrenteres.

Potser caldria fer més assequibles tots els indrets i on es pogués, aprofitar l'ombradiu dels boscos cultivats per a herbes ramaderes, molt saludable per als animals i les persones.

ALTRES FONDS D'ENERGIA QUE DEU FALTAR DESCOBRIR I IGNORO

HISTORIA DE CATALUNYA

ARXIU DE LA CORONA D'ARAGÓ

Armand Sanmamed (FEHC) FUNDACIÓ D'ESTUDIS HISTÒRICS DE CATALUNYA

El dia 20 de gener es va celebrar a Barcelona l'acte de constitució del Patronat de l'Arxiu de la Corona d'Aragó (ACA) amb la participació de la ministra de cultura de l'estat espanyol i els presidents de les comunitats autònomes de Catalunya, València, Aragó i les Balears. L'ACA és, després del Vaticà, l'arxiu medieval més important del món i, actualment, és de titularitat estatal.

No és moment d'entrar a fons en discussió de "presidents de diputacions" sobre la titularitat dels fons, ni la composició del patronat, ni la constitucionalitat dels articles de l'Estatut de Catalunya del 2006 que fan referència a la gestió de l'arxiu i que han estat impugnats pels governs de les comunitats autònomes d'Aragó (PSOE), Balears i València (PP). Això és acceptar, una vegada més, les regles del joc que ens imposa l'estat espanyol i els seus col·laboradors necessaris. Allò que interessa a la FEHC és anar a l'arrel del problema.

Com podem comprovar si visitem la pàgina web dels *Archivos Estatales*, una real *Cédula* de 1754 donava per primer cop a l'arxiu el nom de *Archivo de la Corona de Aragon*. Fins aleshores s'havia anomenat Arxiu Reial de Barcelona. És a dir, era l'arxiu (reial) radicat on radicava tradicionalment l'administració de l'estat compost continuador de l'antic estat dels comtes de Barcelona. Ni més ni menys.

Els noms són importants i cap canvi de nom és, en absolut innocent, més si tenim en compte el context en què es va produir: un segle XVIII marcat per la desfeta del 1707-1714 i la posterior repressió de la nova monarquia borbònica, bàrbara i sostinguda

en el temps, de la qual encara patim les conseqüències. L'ús dels termes Corona d'Aragó o Regne d'Aragó per anomenar globalment l'estat sota la sobirania del comte de Barcelona té com a finalitat última esborrar el record històric de l'existència d'uns reis catalans, d'una nació catalana i, sobretot, d'un estat català.

L'oblit de l'antic projecte de reunir tots els fons arxivistes de l'estat compost a Barcelona, l'acceptació d'un patronat que no té reciprocitat per a Catalunya quan els fons de les mateixes característiques que es troben a Mallorca o València – imagineu què passaria si la Generalitat demanés participar en la gestió dels arxius de Mallorca o València- i que qui sap si en un futur o l'assumpció per part de les nostres institucions de la denominació impròpia de "Corona d'Aragó" coma denominació de l'estat català medieval (parafraçant el títol de l'obra de Caius Perellada i Cadafalch, de la qual us recomano la lectura), en general i en particular per al cas de l'esmentat arxiu, és simptomàtic d'una manera de fer, malgrat presentar-se com a superadora de vells conflictes essencialistes, no és sinó una actitud poruga i claudicant que, en lloc d'enfrontar els problemes i buscar argumentacions sòlides en la nostra tradició històrica, opta per assumir acríticament els pressupostos aliens pensant així que guanyaran el respecte i la simpatia d'aquells que des de la ignorància, el menyspreu i la mala fe, atien l'odi contra qualsevol senyal de la nostra identitat.

L'arxiu ha de romandre unit, a Barcelona i sota la titularitat de les institucions del país.

SALUT

EL TOMÀQUET

Per PILAR SENPAU *Doctora en dietètica*

Plovia, es va ficar les sabates velles, els pantalons grisos, el jersei d'estar per casa i va sortir a comprar. A la botiga la dependenta no li va somriure, ella tampoc. Badallant, més per l'avorriment que per cap altra cosa, va anar posant les hortalisses sobre el marbre de la cuina, el peix a la nevera, el pollastre al forn mentre els de casa s'anaven aixecant de dormir. A mesura que les habitacions quedaven buides de son, ella les preparava per la vida, un llit ben fet, un terra net que trepitjar, una roba

ordenada a l'armari, per estacions, esperant sortir a escena. La Carme, cada mati, com un ocell del Delta de l'Ebre que, amb el mateix color que el canyís per amagar-se dels depredadors, d'una manera gairebé imperceptible ho deixava tot a punt per la vida dels altres.

Ara s'ha fet gran, està sola en aquell pis que tantes vegades va escombrar. Des de la butaca del menjador mira aquell terra ple de pols que ara ningú trepitjarà, que ningú escombrarà. Somriu satisfeta, tots tenen la seva vida, els fills ja escombraren la seva casa. Solemnement, com l'actor que s'aixeca del pati de butaques per pujar a escena a rebre "l'Oscar", recorre amb altivesa el passadís trepitjant un terra que ara és el seu.

També la natura té aliments que viuen discretament facilitant la vida dels altres. Un d'ells és el tomàquet, una hortalissa que dóna intensitat en forma de sofregit a qualsevol plat, dóna vitamina C al pa amb tomàquet i color a les amanides. Però aquesta hortalissa, per ella sola ja té un paper important i imprescindible per la salut.

A qui convé menjar tomàquet amanit:

-A tots els homes, ja que el lipope que contenen els tomàquets és un antioxidant específic per a la prevenció del càncer de pròstata.

-A tots els que tinguin les defenses baixes.

-A tots els que prenguin làctics per a millorar la osteoporosis, ja que les vitamines del tomàquet ajuden a la absorció del calci pels ossos.

-A tots els que tinguin una pèrdua d'elasticitat cutània.

-A tots els hipertensos, ja que la bona quantitat de potassi els ajudarà a millorar les seves xifres de tensió arterial.

-A tots els que prenguin alcohol, tabac o marihuana, ja que d'aquesta manera reforçaran la seva necessitat de vitamina C.

-A tots els que prenguin medicaments pel dolor o anovulatoris.

Consells per aprofitar les virtuts dels tomàquets:

Han de ser de la terra on vivim (més vitamina C) i servits a taula ben trossets i amanits amb oli d'oliva. (els tomàquets necessiten un mitjà de greix per absorbir-se)

Un entrepà on hi hagi tomàquet, tot i que estigui amagat en el seu interior, té un gust diferent, igual que moltes dones i homes, que discretament ens van escombrant el camí per on passen cada dia.

PAGINES LITERÀRIES

CANYET O CANYERET NACIONAL (Contes d'un altre temps) *Per JOSEP BELLET FALCÓ*

El redoblament dels timbals i el toc de les trompetes s'havia esmorteït a mesura que passaven els anys. Aquelles desfildades de l'Ajuntament a l'església per anar a oir missa vestint camisa blava amb el fusell de joguina a l'espatlla s'havien acabat. Ens havíem cansat de fer el ridícul. Volien fer de nosaltres uns joves que no miréssim més enllà dels Pirineus ni traspasséssim els límits de les aigües jurisdiccionals. Ens

volien ciutadans curts de vista. Al fons de tot, aquest era el projecte. Els edils del *nacionalcatolicismo*, colls de signe encirats i vol de gallina eixalada- ens havien adoctrinat en la idea que el món estava pervertit, Espanya constituïa la reserva espiritual d'Europa i Franco, que regnava per la gràcia de Déu, era el cabdill providencial, el "sentinella d'Occident", tal com el proclamava un estol de corifeus. Treure el nas més enllà de les fronteres era un fet perillós. "Es *periloso* asomarse al exterior", s'advertia en una placa clavada a les

finestres dels vagons de la RENFE, i hom no encertava a descobrir si t'advertia que traient el cap per la finestra corries el perill d'esclafar l'olla contra un pal, o et recordava el risc que corries si per traspassar la duana se't contagiava alguna infecció antisisistema de tractament facultatiu mol dolorós, practicat ordinàriament en un quarter de la Benemèrita o als soterranis de la comissaria més propera.

Ben mirat, encara que tothom callava, aquella vida era una creu que cadascú portava com podia. Però als jerarques del règim i a les supremes autoritats eclesiàstiques també se'ls feia nafres a l'esquena arrossegant la pròpia creu, perquè vivien angoixats comprovant que les busques dels rellotges no s'havien quedat paralizades el dia u d'abril del 1939, just quan *"las tropas nacionales habian alcanzado el último objetivo."*

El temps continuava imparabile, els estius eixarreïts i grocs empaitaven les primaveres resseques, i les tardors tristes i melangioses eren seguides per uns hiverns que contemplats en una perspectiva distant sempre els veus freds i desolats. Els joves, que havíem de ser cadells immaculats, perquè havíem crescut immersos en l'atmosfera asèptica i espartana de la bombolla nacionalcatòlica amb quaresmes terrorífiques, mesos de maig dedicats a la Verge, censura descarnada i targes de racionament, a poc a poc se'ns despertava un afany de transgredir i, empesos pel vent d'una adolescència reprimida, ens decantàvem irreversiblement cap als mals hàbits.

La naturalesa és tossuda, el temps va fent la seva, i aquells trapelles que a les ordres de l'autoritat competent havíem desfilat marcialment evidenciat els atributs masculistes al so de les trompetes i els timbals, amb la boina vermella, la camisa blava amb el jou i les fletxes i un fusell de juguina a l'espatlla, començàvem a estar farts d'aquell brou. Els pares ens havien regalat una bicicleta, lluïem quatre pèls al bigot i els porus de la pell ens demanaven gresca.

Ja érem nois de quinze anys amb una bicicleta. Una bicicleta, quinze anys i ganes d'aparentar que en teníem divuit, perquè ens pensàvem que els divuit autoritzen a fer alguna malesa. Havíem arribat a una conclusió: O ens airejàvem o ens podria la bafarada fètida del règim. El "nacionalcatolicismo" havia intentat convertir-nos en una mena de motxilla plena d'avemaries, himnes guerrers i consignes patriòtiques, però no teníem idea de com era una noia per dintre. Educats en una esco-

la que tenia per norma *"los niños con los niños, las niñas con las niñas"*, la idea que teníem d'elles era del tot imprecisa, vaga rudimentària. Només havíem vist els braços d'una noia de les mans fins mig pam sota els colzes i les cames dels peus a un pam per sota dels genolls. La resta era un misteri que la naturalesa demanava esbrinar, perquè ja havíem fet quinze anys, teníem una bicicleta i presumíem de bigot. Un bigot que, si us he de dir la veritat, feia pena de veure: un pèl de préssec miserable emmascarat amb llapis de carbó.

I vet ací que, per fer-nos homes d'una punyetera vegada, se'ns va ocórrer anar a Lleida amb l'excusa de la Festa Major. Per alguna cosa havia de servir tenir una bicicleta. Així que, el dissabte proper, acabat de dinar, amb uns quants entrepans a la bossa i pocs diners a la butxaca -comptats per apagar la set de boca-, ja ens teniu eixancarrats sobre les dues rodes i cap a Lleida falta gent, per no tornar fins diumenge a la nit.

La primera tarda la vam passar al parc d'atraccions, mirant, remirant i admirant, perquè calia administrar els diners amb gran saviesa. Però hi ha temptacions que es fan irresistibles, i la primera va ser la sínia que, arrambada a la vora del carrer, semblava que ens estava esperant. Aquells catúfols de colors llampants que es gronxaven i anaven amunt i avall traçant una circumferència enorme que arribava a l'alçada d'un cinquè va ser més forta que la decidida voluntat de gastar poc. Quan ens en vam adonar ja hi érem asseguts. Moments després va començar a girar, a poc a poc, després va anar accelerant i..., una volta, dues voltes, tres voltes... A la quarta vam clavar els ulls en una noia que ens mirava del balcó del cinquè. A la volta següent la noia havia entrat a l'habitació deixant de bat a bat la balconera... A l'altra volta vam veure que desfeia el llit... Un nou descens i una nova ascensió i la noia ja anava sense brusa. Dins del catúfol regnava l'eufòrica esperança de descobrir un nou món... Una volta més i la noia ja no portava la faldilla. S'havia quedat amb la combinació... Però aquell cony de sínia en lloc de parar-se va continuar rodant i baixant. Quan tornàrem a ser dalt ja se l'hauria tret... Ja tornem a pujar i en arribar-hi... la punyetera ja havia apagat el llum.

Vam baixar de la sínia mes desil·lusionats i pansits que una figa de Fraga. Només el Ramon que era el més barroer va pegar un cop de puny al catúfol i "hòstia -va exclamar, indignat- li ha anat per un pèl".

Per sopar un entrepà i un got de vi barat a un bar de mala mort del Carrer de La Palma. I després a ballar a la "Rosaleda" dels Camps Elisis lleidatans. Però...

-Quant dius que val l'entrada???

-A veure si entre tots ho arpleguem i n'entra un en representació.

-Hi hauria d'entrar jo, que tinc més bona planta.

-Tu no aniràs en lloc. Ho farem a eleccions.

-Em nego a emprar un sistema corromput.

-Ho farem a palletes i que guanyi qui la tingui més llarga.

-Així guanyaré jo!

-Ets un cregut.

No va caler treure palletes. Entre tots no portaven prou diners.

Però de vegades hi ha un premi de consolació, i aquest cop ens va tocar al Lluís i a mi. Allí mateix, recolzades a la barana del temple que presideix els Camps Elisis, aparegueren dues noies.

-Ens les envia Déu –exclamà eufòric el Lluís.

-Sí, creu-t'ho –li vaig dir jo, que en formació religiosa li portava avantatge-. Tot el que ve de dalt és blanc, i aquestes s'han vestit d'enterramorts.

-O de vídues alegres.

-Potser són dos fantasmes.

-Me'n refot el que siguin. Anem.

Ens hi vam apropar i, sense dir bèstia ni bou, vam començar a ballar. Que no eren esperits celestials va ser evident ben aviat. Que no es dedicaven a enterrar morts sinó més aviat a despertar-los, encara ho va ser més. Se'n van anar al cap d'una estona, abans que toquessin les dotze, com un parell de Ventafocs vingudes... ves a endevinar d'on. El cas és que he passat la vida preguntant-me si vam ballar amb algú. Potser allò que prenguérem per dones només van ser els efluis calorosos provocats per l'excés de vi negre que havíem pres sopant.

-Serà llarga la nit –va exclamà algú..

-I deu ser ben fotut dormir en un banc.

-A mi no em fot cap gràcia...

-Tinc un amic –va dir el Ramon- que treballa a un garatge, de vigilant nocturn.

-Ja estem salvats.

A l'amic de l'amic només calgué explicar-li la intenció que portàvem per a què esbatanés desmesuradament els ulls i exclames estranyat:

-Que voleu dormir aquí? Però per qui m'heu pres?

-Pel vigilant del garatge.

-Doncs per això: A mi no m'han llogat per acot-

jar les criatures ni per portar-les a fer pipí durant la nit.

-Home... A fer pipí ja hi sabem anar sols.

-Deu ser l'única cosa que heu après, fins ara. Quina colla de carabassons! Em foteu pena! Au, va, dormiu en aquests cotxes. Però demà a punta de sol us vull veure al carrer.

-Redeu quin cotxe! –es va sentir una veu.

-Ep! Ep! Aquest ni us el mireu, eh!. Aquest és el cotxe de l'Ambaixador americà que avui fa nit a Lleida.

-No tinguis por home, que només el mireu. Mira, allà a la porta hi ha un client que et demana.

Girar-se d'esquena i envair la propietat americana va ser qüestió de tancar i obrir els ulls.

-Que bé si dorm al cotxe d'un ambaixador!

El diumenge al matí va ser un avorriment. Vam dinar tard i ens vam menjar el darrer entrepà al mateix bar de mala mort del carrer de La Palma.

-I ara rematarem la tarda al Canyeret. Que per això hem vingut.

-A ca La Júlia o a ca La Glòria? –va preguntar l'Esteve.

-És ben bé igual una que l'altra. Són dues cases de barrets.

-Però m'han dit que de barret no n'hi veurem ni un. A tot estirar alguna gorra. Allí només hi va gen esquinçada. Els del barret i els jerarques s'ho munten d'una manera diferent.

-Doncs a mi m'han jurat que fins i tot i va el governador i el senyor Bisbe.

-Encara ets més ruc del que em pensava.

-El bisbe potser no, però els capellans prou que hi van –va sentencià el Ramon..

-Au, va, no siguis carallot. Allí aniran.

-Que et penses que no forniquen els rectors?

La nostra inexperiència i la pudor que se sentia per aquells carrers va relacionar ben aviat el Canyeret amb el Canyet, aquell lloc del poble on els pagesos enterraven els animals morts. Així, doncs, desafiant intrèpidament la irrespirable fortor de pixum ens vam trobar a la porta de ca La Glòria.

Ca la Glòria! No hi havia cap cartell que l'annunciés l'entrada al cel i la porta més aviat semblava l'entrada al purgatori.

-On aneu? –ens preguntà un vigilant malcarat que es cuidava de barrar el pas als menors.

-A tu que et sembla? Anem a dins -vam parlar atemorits, però tibant el coll i posant veu de caliquenyó.

-Quants anys teniu?

-Divuit de fets.

-Entre tots, potser sí.

-Que dius, ara? Que no ens has mirat bé?

Aquest els fa d'aquí a dos mesos –va dir el Ramon, assenyalant el més escanyolit de la colla- però no el voldràs deixar a fora per una menudesa com aquesta.

-Au, va paseu... Però si em foteu gresca us fotrè fora a cops de peu. Em foteu pena –va dir el vigilant, fent veure que feia una excepció quan realment estava interessat en què els mals hàbits s'apreguessin de jove.

Marededéusenyor! Els ulls acostumats a la claror no s'avenien a la penombra vermella del local i al fum. Hi havia una mena de fardells que semblaven homes. Fumaven àvidament per apaivagar els nervis o la intranquil·litat de l'espera. Nosaltres vam seure discretament a un banc collat a la paret a un racó de la sala. El vigilant podia estar tranquil, no estàvem per fer gresca, perquè els genolls ens feien figa d'aterrorits que estàvem.

De moment tot va anar bé, però així que l'al·lavota, una vellota desarranjada i grossa va llançar el crit de guerra de "*niñas al salon*" el defalliment de genolls se'ns va escampar per tot el cos..

Van començar a sortir les "nenes". Nenes! I tan nenes com eren! Nenes devien ser-ho en temps de la guerra carlista.

N'hi havia un parell que estaven menys magolades del normal i es van perdre de vista tot seguit. La resta tirava l'ham amb més dificultats.

Sobre la rodonesa exuberant de les espatlles nues els tibava la tireta d'una combinació que cobria un farcit ple de sacsons. Per la part davantera els vessaven les pitreres de dida, i pel costat, la faldilleta s'obria sàviament amb el propòsit d'oxigenar les varius que els adornaven els braons.

I nosaltres que havien anat a descobrir el món restàvem pansits asseguts a un racó, invocant enfervorits la Santíssima Verge, perquè no se n'apropes cap.

No en va venir ni una, és clar, i no va ser per respecte a l'edat, que aquelles dones feien cara de no respectar res. Va ser per la cartera. Semblava que algú els hagués explicat que la nit anterior entre tots no havíem reunit prou diners per fer-ne passar un en representació a ballar a la Rosaleda.

La por i el desengany ens va fer marxar d'hora. I el més escanyolit de tots, per revenjar-se de l'espectacle depriment o del porter que no el volia deixar entrar, ens va avisar de baix en baix:

-Aneu passant cap al carrer-. I així que vam ser fora, fent forces de flaquesa va cridar a ple pulmó: "La policia!!!"

La va armar grossa. Aquell bramul desencaixat va semblar un toc de retirada. Allò va ser una desbandada general, una "Guadalajara" lleidatana. Homes i prostitutes forcejant per sortir tots alhora per l'esquifit portal de ca la Glòria.

-On són? –demanaven cridant- On és la policia?

I corrent davant d'ells, contestàvem:

-Compte, que vénen per aquí! Que vénen per aquí!

I aleshores la turba es girava en rodó i marxaven en desbandada, esperitats com un ramat de búfals.

Ja ho havíem vist tot. A altes hores de la nit tornàvem cap a casa, pedalejant cansadament per uns paratges solitaris, reflexionant endormiscats, silenciosos, abstrets, atents únicament al fressar de les rodes sobre la pedra calcària del ferm de la carretera malmesa. No sé on tenien el pensament la resta de companys. Per part meva aquella nit vaig fer la primera reflexió seriosa

Quan s'acabà la guerra, quan teníem deu anys, ens induïren a fer el mascle vestint uniformes paramilitars, tocant trompetes i timbals, anant a missa uniformats desfilant marcialment amb fusells de joguina a l'espatlla. Ens van farcir la motxilla interior amb la "gloriosa historia nacional" plena d'herois innecessaris, de sants forçosos i de miracles inventats. I nosaltres, infants presoners d'una il·lusió enganyosa vam començar a marcar territori pixant per les parets de ca la vila. Aquesta nit, no sé per què, el cansament i la desil·lusió em van fer veure que només érem estadants d'un canyet enorme en el que encara s'ensumava la fetidesa dels cadàvers dels desafectes al sistema. Sortíem de l'adolescència i trobàvem un Canyeret immens amb prostitutes i pudor de pixum. La nostra generació estava cridada a ser el futur del país. Quin futur! Érem l'obra del règim: una colla de pobres nois de quinze anys amb una bicicleta. Potser ja no podríem aspirar a ser res més..

AIRES POETICS

VIATGE PER LA PELL DE BRAU

Joan Constans i Aubert

(Primer premi 2007 de poesia Gillem Viladot del Centre Comarcal Lleidatà)

CASTELLA

Lluny de la mar, Castella empolegada,
acomboies, sorruda, dominant,
veritats que no poden ser negades,
negatives que no són veritats...

Eixuta i orgullosa jesus, i tensa,
ni reposes ni deixes reposar.
Un déu pàl·lid adores amb temença,
com el sol que s'abat sobre el blad.

A ponent i a llevant gires la testa.
Com juguen amb la mar els teus veïns!
Com es cofen en flors per anar a festa!

Veus anar i venir els pelegrins
tot escurant el vi d'antigues gestes,
aspre suc d'uns raïms vells i mesquins!

PORTUGAL

Salut, Portugal Alforte!
Espera aquest pobre esclau,
aquest bufó de palau...
Un cornut
que, a sobre
haurà de pagar el vermut!

Vaig seguint els disc de coure,
jo que l'he vist néixer a mar,
a través dels camps segats
de Castella.
Que vull cloure
en terra amiga, l'anella!

Germanastres de ponent,
lusitans, em feu enveja.
La vostra bandera oneja
gloriosa,
resplendent...
La nostra pàtria, no gosa

Li manquen braços valents
que l'alcin, sola i altiva
sobre el mar, a l'altra riba,
a la costa
d'orient.

CATALUNYA

Xarrupen els teus fills l'amor fat d'una verge
i al mirall de Banyoles s'hi reflecteix Narcís.
En una terra amable treballen de conserges,
mentre branda l'espasa l'àngel del paradís.

I canten, i s'adormen entre coixins de seda
covant al fons del jaç els ous del desencís.
Quan alçaran la testa els polls d'aquesta cleda,
amb foc a les entranyes i el coratge precís?

Quin juny les noves testes cremaran les fagedes
i com volcans encesos tiraran pel pendís
rierades de lava? Quan munts de nova greda

cobriran prats i ribes, roses i flors de lis?
Llavors podràs, Senyora, beneir amb els asperges
una terra sense amos, llavor d'un nou país

PERSONATGES DE CATALUNYA

JOAN BORRELL I NICOLAU (Escultor universal) *Per LLORENÇ SÀNCHEZ I VILANOVA*

Si hom visita l'església parroquial de Pobla de Segur, dos aspectes de la mateixa criden l'atenció. D'una banda, les pintures morals que decoren l'absis i que recullen la tradició de la trobada de la Verge de Ribera, incardinada amb la

celebració de Sant Miquel del Pui, obra de l'eximí pintor Enric Porta, i d'altra, la monumental talla de la citada Verge, obra de l'escultor Joan Borrell, fill insigne, també de la vila.

D'aquest últim us direm que ha estat un dels grans escultors de Catalunya i que el seu llegat artístic resta espargit per les principals ciutats del Principat, de les illes Balears i àdhuc d'Europa i altres continents.

Només citar en aquest aspecte, el monument a Verdaguer que trobem a la cruïlla de la Diagonal amb el passeig de Sant Joan, el projecte del qual li fou premiat —quan només tenia vint-i-cinc anys— dels 47 que es presentaren a concurs obert per l'Ajuntament de Barcelona, o sinó, alguns dels grups escultòrics en bronze que envelleixen la plaça de Catalunya, o la Venus del Putxet al cap del carrer Balmes, o el bust de Prat de la Riba al pati dels tarongers, o la figura de Balmes al claustre de la catedral de Vic, o la cèlebre gasela de Sagaró, que ha esdevingut un dels símbols emblemàtics de la Costa Brava.

La importància i la gran nomenada d'aquest artista, pallarès com a fill que fou de la Pobla de Segur, ve avalada per una obra que avui comptabilitza, segons catalogació que firma el seu net Enric Morera i Borrell dues-centes setanta-set escultures, totes perfectament descrites i localitzades.

Al Pallars, dissortadament són molt escasses les mostres que han quedat d'aquest singular escultor. La representació més significativa és la gran talla que dèiem, de la Mare de Déu de la Ribera, que exhibeix i venera l'església de la Pobla de Segur. Per cert que el seu dia, maig de 1942, a poc estigué que fos refusada per la feligresia més reaccionària, que estimaven l'exuberància femenina que denota la imatge, del tot apartada dels cànons de la més tradicional iconografia mariana.

Cal reconèixer, tanmateix, que aquest personatge, glòria de les arts i que tan destacat lloc assolí en el camp de l'estatuària, continua sent força desconegut de la gent del Pallars tot i la biografia que vàrem publicar el 1985, dins de la col·lecció d'estudis que publicà *Història i Cultura del Pallars*.

En el millor dels casos tenim dret a pensar que alguna cosa pogué avançar-se si atenem que, arran del nostre treball, la municipalitat de la Pobla de Segur decidí en 1988 donar el nom de l'escultor a un dels carrers de la vila, amb assistència de la vídua Encarnació Gimeno i filla, Lluïsa.

Diguem, a tall de resum biogràfic, que Joan Borrell i Nicolau va néixer a la Pobla de Segur el 18 d'agost de 1888 a la llar coneguda com casa Mosseta, antic i espaiós casal ubicat al carrer del Raval, i en quin immoble hi és avui la casa rectoral. El pare, Joan Borrell i de Geralt, que havia excel·lit com un notable patrici, exercí de notari de la Pobla fins la seva mort, en 1917.

Borrell i Nicolau va estudiar a París amb els grans mestres del moment, com ara Rodin, Meunier, Wouter i Vigeland. De retorn de la gran metròpoli de l'art, en 1916, s'instal·là a Barcelona i la trajectòria que segueix, activa i curulla de guanys, el duu a merèixer la més alta consideració. Fou la seva una deriva pletòrica de triomf i de grans reeiximents que trucaria la guerra civil espanyola de 1936 i que fou la causa directa del seu exili a França.

A París, primera estació d'aquella sortida, es retrobava amb els llocs de la seva joventut i els dies lluminosos de l'artista esperançat. El món de l'art el reconegué, llavors, atorgant-li una medalla d'or a l'Exposició Internacional de 1937. Després va romandre dos anys a Perpinyà on tenia de veí a Pau Casals. El retorn a Catalunya té lloc el 1939.

Els deu últims anys de la Vida de Borrell transcorren a Mallorca, inicialment cridat per la família March, amb l'encàrrec d'una sèrie d'escultures destinades a decorar la mansió de l'acabada financer. Aquesta prolongada estada a les illes resulta, però, d'allò més fecunda i brillant i suposa, en la vida del genial escultor, el període mes

extraordinari de la seva singladura artística pel gran nombre de creacions que sorgiren de les seves mans. Entre aquestes se'ns escau citar "La Primavera", "L'aiguadora de Cadaqués", "Ave Maria Gratia Plena", "Santiago Rusiñol", "Tors femení", "Verge Immaculada", "Mater Divina", "Forner balear", "El pintor Tarrassó", "Resurrecció", "David" i El naixement de Venus. El 1950, Borrell Nicolau ingressa a l'Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi. El solemne acte de recepció té lloc el 15 d'abril, i el preceptiu discurs d'ingrés versa sobre la serenitat, valor perdurable en la plàstica.

Morí a Barcelona poc temps després d'haver abandonat Mallorca, el 26 d'abril de 1951. Del talent i excepcionals disposicions d'aquest escultor en són testimoni permanent les estupendes obres que han contribuït a enriquir el catàleg universal de l'estatuària.

El monument a Mossèn Jacint Verdaguer

*Per totes les persones que vinguin de part del Centre Comarcal Lleidatà

30%
DE DESCOMPTA

MUNTURA + VIDRES

	Monofocals Antirreflexants	Progressius Antirreflexants
Bàsic	59 €	150 €
Collections	90 €	220 €
Marques	150 €	350 €
Moda	220 €	450 €
Disseny	290 €	590 €

Graduacions Cyl. 2° - 8,00 Dpt. +/- 4,00
Oferta valida fins 30/09/17
Ofertes no acumulables

Provença, 75 · 08029 Barcelona · Tel.: 93 430 08 34
 Av. Torrent Gornal, 35 · 08905 L'Hospitalet · Tel.: 93 440 34 08
 Rocafort, 81 · 08015 Barcelona · Tel.: 93 424 51 80
 Mail: fcampo@cnno.es

EL RACÓ D'EN QUIM

MOVEM LA LLENGUA

Avui no anirem de versos
per defensar el català,
relatarem uns quants fets
que ens poden alligonar.

Només n'he triat uns quants,
posar-los tots fora massa,
perquè aquests cinc escollits
ja fan sobreeixir la tassa.

El català oficial a Europa?

L'Avui del diumenge dia 11 de març passat publicava una entrevista al senyor Leonard Orban, comissari de Multilingüisme, una cartera nova a la Comissió Europea.

Entre el gran nombre de preguntes que la periodista Laia Forès li va fer n'hi havia una que necessàriament havia d'atreure l'atenció dels catalans:

L.F. -Creu que el català podrà ser algun dia oficial a la UE?

L.O. -Això depèn del govern espanyol. És el reglament de 1958. Ho deixa molt clar: el govern d'un estat membre ha de demanar que s'accepti com a oficial una llengua i després ha d'haver-hi unanimitat entre tots els socis.

Més clar, l'aigua

Aquesta va de tribunals

El dia 11 d'abril llegia a la premsa:

"Un jutge fa traduir al castellà l'escrit en català d'uns xinesos"

El Jutjat era el número 41 de Barcelona, el magistrat Jesús Arangüera, i l'argument de la resolució dictada era que: "...la seu social de Sacry és fora del territori català i que aquest fet l'eximeix de l'obligació de conèixer la llengua pròpia de Catalunya..."

Es veu que si un no és català no pot tenir el plaer d'usar la nostra llengua. Una autèntica aberració jurídica per demostrar a les clares la gràcia que li feia el català al senyor jutge.

I aquesta ens arriba de Telemadrid

El mateix dia 11 llegeixo que la televisió autonòmica de Madrid ha emès un reportatge que satanitza la immersió lingüística a Catalunya, territori "espanyol" on sembla que als castellano-parlants a més de ser "ciutadans de segona" ens els mengem escalivats. Després he vist algun tros del reportatge i això de l'escalivada es queda curt.

Utilitzar la demagògia és dolent, però tergiversar i mentir impunement per provocar l'odi entre les diferents comunitats autonòmiques és un fet que en aquesta exemplar democràcia espanyola que patim, és acceptable si va contra Catalunya,.

Els “xulos” de Prosegur a Lleida

El dia 13 d'abril a un ex-senador del PSC se li va complicar el viatge a Madrid. Quan era a punt d'entrar a les vies, va ser interceptat al control d'accés per un parell de vigilants de Prosegur que el van obligar a obrir l'equipatge, primer i a identificar-se, després.. L'ex-senador s'hi va negar argumentant que els dos vigilants no eren agents de l'autoritat. Aleshores, els treballadors de Prosegur, van començar a "vexar-lo" i a tractar-lo de manera "xulesca" a més d'animar-lo a parlar en castellà ja que "tots som espanyols".

I ara el vicedirector de la Real Academia Española

Dia 11 de maig. Llegeixo al diari que: Gregorio Salvador, vicedirector de la Real Academia Española havia declarat que “l’ensenyament en català, euskera i gallec és un atemptat als drets humans”. També va justificar que durant la dictadura s’imposés el castellà “perquè és una llengua que parlen 400 milions de parlants”. Al seu costat l’escriptor Arturo Pérez Reverte tampoc no es quedà curt dient que: “a pesar del que diuen els estúpids i els manipuladors (moltes gràcies), el castellà és una llengua generosa, oberta, on hi cap tothom i on qualsevol variant documentada amb rigor és incorporada”. Ambdós ens donen una prova evident de nazisme idiomàtic. Raça de superhomes. El superior té dret a eliminar l’inferior. Els nazis van estudiar la germanització de Polònia, i després es decantaren per la “solució final”, o sigui, la cambra de gas i el crematori. Ja només falta que Don Gregorio i Don Arturo es col·loquin un braçalet amb la creu gamada a l’avantbraç i es dediquin a gasejar i cremar estúpids i manipuladors catalans.

MISCEL·LÀNIA

RECAPTACIÓ PEL GEGANT GENERAL MORAGUES

La figura del general Moragues, heroi nacional de Catalunya, ha estat descaradament silenciada. Des de les pàgines d'aquest butlletí hem procurat enaltir-lo sempre que s'ha presentat l'oportunitat. L'Ajuntament de Sort i de Sant Hilari, dos pobles agermanats per la vida de l'insigne personatge, patrocinen la realització d'una pel·lícula sobre la vida de l'insigne general. Ara, el MEMORIAL ONZE DE SETEMBRE ha tingut l'encert d'apropar la història del personatge a la població mitjançant la creació d'un gegant per subscripció popular que ha tingut una excel·lent acollida. En el proper butlletí donarem el N^o de compte per fer-hi les aportacions.

FRASES QUE FAN PENSAR

Un diplomàtic és un home molt honrat que s'envia molt lluny a mentir en bé del seu país. **(Wotton)**

No discuteixis mai. Si en societat alguna persona difereix de la teva manera de pensa, canvia de conversació. **(Disraeli)**

La joventut és petulant i la vellesa és humil: i vint anys els té qualsevol, però és difícil tenir-ne més de cent. **(J.Poncela)**

Com tenir confiança en una dona capaç de dir la seva edat? Si és capaç de dir això és capaç de dir-ho tot. **(Oscar Wilde)**

LA SEU VELLA DE LLEIDA, LA PRIMERA DE LES SET MERAVELLES CATALANES

Anna Massa (laMalla.net)

Ja se sap quina és la primera meravella catalana. La Seu Vella de Lleida ha estat triada pels catalans com la construcció més bella i important de les terres lleidatanes a través de la votació popular impulsada per l'entitat Capital de la Cultura Catalunya i Catalunya Ràdio. Després del conjunt monumental del Turó de la Seu Vella de Lleida, la proposta de meravella més votada a les terres de Lleida ha estat el Monestir cistercenc de Vallbona de les Monges i el poblat ibèric Els Vilars d'Arbeca. El Castell de Montsonís, el Conjunt de La Vila Closa de Juneda, el Conjunt historico-artístic de Linyola, la Plaça Mercadal de Balaguer i l'edifici de la Universitat de Cervera han aconseguit la resta de vots fets durant la setmana passada.

LA JUNTA DE GOVERN DEL CENTRE COMARCAL LLEIDATÀ INFORMA que, com sempre, està disposada a donar suport a totes les activitats culturals, lúdiques i/o esportives que els associats plantegin i desenvolupin d'acord a les normes establertes per l'entitat i en coneixement d'aquesta. Qualsevol activitat realitzada al marge d'aquest enunciat no podrà ser reconeguda ni podrà ostentar el nom del Centre Comarcal Lleidatà.

Amb el suport de:

Ajuntament de Barcelona
Relacions Ciutadanes
Districte de l'Eixample

Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social
Direcció General d'Acció Cívica

Diputació de Lleida

PATRONAT DE PROMOCIÓ
ECONÒMICA DE LLEIDA